

Катерина Савіцька
Наук. керівник – д-р філософії, доц. Павлюк О. П.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ

Анотація. У статті йдеться про методику формування лінгвокраїнознавчої компетентності здобувачів середньої освіти на уроках польської мови. Розкрито сутність поняття лінгвокраїнознавчої компетенції та виокремлено її основні компоненти. Окреслено методичний потенціал інтеграції країнознавчого матеріалу під час проведення уроків у форматі віртуальних подорожей, роботи з текстами, аудіо- та відеоматеріалами, організації проєктної діяльності. Акцентовано на важливості вивчення національно й культурно маркованої лексики.

Ключові слова: лінгвокраїнознавча компетентність, міжкультурна комунікація, урок-подорож.

Annotation. This article explores methods for developing students' language-and-country studies competence in Polish language lessons. It examines the essence of the concept of language-and-country studies competence and identifies its key components. It outlines the methodological potential of integrating cultural studies material into lessons through virtual travel, work with texts, audio and video materials, and the organization of project-based activities. Emphasis is placed on studying nationally and culturally marked vocabulary.

Keywords: language-and-country studies competence, intercultural communication, travel lesson.

В умовах сучасних процесів глобалізації, що, зокрема, включають культурну інтеграцію та уніфікацію, особливого значення набуває формування у здобувачів освіти лінгвокраїнознавчої компетенції. Вивчення польської мови як

другої іноземної передбачає ознайомлення й формування уявлення про культурні особливості, суспільні й історичні реалії, національні риси поляків та географію Польщі. Ефективність цього значною мірою залежить від використання методів і прийомів навчання, які інтегрують мовознавчий та країнознавчий матеріал.

Дослідження лінгвокраїнознавчої компетенції в контексті вивчення іноземних мов входить до кола наукових інтересів І. Бронетко, А. Вітренко, Н. Литвин, С. Полякової і Л. Мамонової, І. Судук, М. Титової та ін.

Метою нашої статті є дослідження особливостей методики формування лінгвокраїнознавчої компетентності здобувачів середньої освіти на уроках польської мови.

Поняття *лінгвокраїнознавчої компетенції* тлумачать як цілісну систему уявлень про національно-культурні особливості певної країни, що передбачає володіння особливостями мовленнєвої та немовленнєвої поведінки в процесі комунікації [3, с. 184–185].

Її основними компонентами є мова, мовлення та знання про країну, однак чільне місце займає саме лінгвістична складова. Тому Бронетко І. слушно зауважує: аби сформувати лінгвокраїнознавчу компетенцію «потрібне не знання країнознавства як комплексу наукових дисциплін, а так звані фонові знання (background knowledge), тобто знання про країну та її культуру» [3, с. 185]. Акцентують на цьому й С. Полякова і Л. Мамонова визначаючи головною метою лінгвокраїнознавства забезпечення комунікативної компетенції під час міжкультурної комунікації та вивчення мовних одиниць, які найбільш яскраво відображають національні особливості культури народу [8]. Тож, вивчаючи країнознавчий матеріал, насамперед потрібно працювати зі словом і його семантикою.

Робота з лексичним матеріалом сприяє формуванню уявлень про культурні особливості, звичаї та традиції поляків,

відображає національний колорит, зокрема через фольклорну спадщину, та містить реалії, які є своєрідними маркерами національно-культурного контексту [7, с. 173]. Крім цього, на особливу увагу заслуговує робота з фразеологічними одиницями, адже вони акумулюють у собі мудрість народу та його світоглядні особливості.

Країнознавчий матеріал доцільно використовувати на різних етапах уроку польської мови та інтегрувати в різноманітні види роботи – як традиційні, так й інтерактивні. Науковці наголошують на необхідності запозичення «польського досвіду щодо добору й подання вправ у підручниках, посібниках із вивчення польської мови, інтегруючи краєзнавчий матеріал про різні регіони України» [5, с. 87]. Цьому сприяє проведення нетрадиційних уроків польської мови, насамперед уроків-подорожей.

Наприклад, у 8-му класі за підручником польської мови авторів М. Мацькович, К. Квятковської, М. Румінської вивчається тема «Подорожі малі та великі» («Podróże małe i duże») [6]. Із країнознавчого погляду важливою є робота з блогом Домініка, текстами «W czterdzieści dni dookoła Polski», «Wizytówki Ukrainy: co koniecznie trzeba zobaczyć?». Також змістове наповнення цієї теми є своєрідним підґрунтям для проведення уроків у форматі віртуальних подорожей, які знайомлять учнів із цікавими місцями Польщі й України. Наочний матеріал на уроках-подорожах допомагає репрезентувати географію країн, визначні пам'ятки архітектури та скульптури, легенди, пов'язані з ними, природні об'єкти, регіональну кухню, традиційні ремесла кожної з країн тощо.

Поряд із програмовими підручниками, варто виділити й ті, що за змістом побудовані у формі мандрівки Польщею, як-от: «Мовна подорож Польщею» Катажини Шостак-Круль [2], «Подорожі Польщею» Богуслава Кубяка [1].

Варто зазначити, що, окрім роботи з підручником, використання на уроках аудіо- та відеоматеріалів є не менш

ефективним для формування лінгвокраїнознавчої компетентності. До прикладу, прослуховування подкастів, польських, чи перекладених польською українських пісень («Пісня про рушник» Андрія Малишка, «Їхав козак за Дунай» Семена Климівського, «Мамо», «Шампанські очі» гурту «Скрябін» та інші [5, с. 86]), перегляд та обговорення фрагментів програм польського журналіста й кулінарного критика Роберта Макловича, які є джерелом автентичної інформації про регіони Польщі, їхню гастрономічну специфіку та культурну самобутність.

Вивченню країнознавчого матеріалу сприяє залучення здобувачів освіти до проєктної діяльності. Підготовка індивідуальних чи групових проєктів спонукає до самостійного дослідження національно-культурних особливостей Польщі й поглиблює знання польської мови.

Порівняння окремих польських та українських культурних явищ, безумовно, допомагає розвивати критичне мислення, міжкультурну толерантність та є стимулом для міжкультурного діалогу. Це також створює уявлення про самобутність кожної нації, адже, навіть якщо держави мають спільні кордони, кожній притаманні певні іманентні риси.

Отже, формування лінгвокраїнознавчої компетенції здобувачів середньої освіти на уроках польської мови відбувається завдяки роботі з національно й культурно маркованою лексикою, використанню різноманітних видів навчальної діяльності: роботи з підручниками, аудіо- та відеоматеріалами, організацією проєктної діяльності, проведення нетрадиційних уроків-подорожей тощо. У сучасному освітньому середовищі розвиток цієї компетенції є важливим складником успішної міжкультурної комунікації. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вдосконаленні методичних підходів до інтеграції країнознавчого матеріалу в процес навчання польської мови.

Література

1. Kubiak B. Podróże po Polsce. Podręcznik do nauki języka polskiego jako obcego na poziomach C1 i C2. Poznań, 2021. 256 s.
2. Szostak-Król K. Językowa podróż po Polsce. Podręcznik do nauki języka polskiego jako obcego dla dzieci i młodzieży rozpoczynających naukę w polskiej szkole (wiek 11 – 15 lat). Warszawa, 2019. 153 s.
3. Бронетко І. Методика формування лінгвосоціокультурної компетенції учнів загальноосвітніх шкіл. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Сер. : Філологічні науки.* 2014. Кн. 3. С. 183– 186. URL: <https://surl.lt/hdcnwd>
4. Вітренко А. Основні компоненти лінгвокраїнознавчої компетенції. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.* 2013. Вип. 29. С. 138–143. URL: <https://surl.lt/mnfkzw>
5. Колган О., Колган Т. Розвиток країнознавчої компетентності студентів засобами краєзнавства під час вивчення польської мови як іноземної. *Стан і перспективи методики вивчення польської мови у закладах середньої та вищої освіти: зб. тез доповідей.* 2024. С. 85–89. URL: <https://surl.li/ttcfpn>
6. Мацькович М., Квятковська К., Румінська М. Польська мова (4-й рік навчання, друга іноземна мова): підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом). Чернівці, 2025. 176 с.
7. Нікішова Т., Башманівський О., Яриновська К. Методика викладання польської мови в Новій українській школі: навчальний посібник. Житомир, 2024. 230 с.
8. Полякова С., Мамонова Л. Лінгвокраїнознавство – освіта засобами іноземної мови. URL: <https://surl.li/gwefkm>
9. Судук І., Литвин Н., Титова М. Шляхи формування лінгвокраїнознавчої компетенції на заняттях з української мови

як іноземної. *Вісник ОНУ. Сер.: Філологія*. 2016. Т. 21, Вип. 2(14). С. 153–161. URL: <https://surl.li/zivzou>

Савіцька Катерина Петрівна – здобувачка СВО бакалавра факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (спеціальність 035.01 Філологія. Українська мова та література). **Наукові інтереси:** методика навчання польської мови.

Олександра Сидоренко
Наук. керівник – док. філол. н., проф. Завальнюк І. Я.

КВЕСТ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК КОМАНДНОЇ РОБОТИ

Анотація. У статті розглянуто трактування поняття «квест» різними науковцями, а також описано його переваги. Закцентовано на вмінні працювати в команді, яке є базовим елементом у класифікації м'яких навичок. Розвідка містить опис позитивних аспектів колективної діяльності, а також важливих етапів для її успішної реалізації. Визначено низку вмінь та навичок, які формуються під час командної праці, а також запропоновано приклади ефективності квесту як інструменту творення навичок роботи в колективах, що змагаються між собою.

Ключові слова: квест, м'які навички, вміння, українська мова, колективна діяльність, команда, робота в команді.

Annotation. The article examines the interpretation of the concept of 'quest' by various scholars and describes its advantages. It focuses on teamwork skills, which are a basic element in the classification of soft skills. The study contains a description of the positive aspects of collective activity, as well as important stages for its successful implementation. A number of skills and abilities that